

Florenci Crivillé i Estragués, l'ànima del Museu Etnogràfic de Ripoll

Text i fotos > JUDIT PUJADÓ, escriptora

Adreça web per
escoltar l'entrevista

És un home amable, tenaç i detallista. És capaç de regirar un arxiu a la recerca d'una caplletra per encapçalar bellament un llibre que ha d'editar. Les coses que fa, se les estima. I en fa moltes. Ell tot sol és com una xarxa a qui recórrer sempre que et cal un contacte o una informació relativa al Ripollès. Sempre té resposta i sempre que pot dona un cop de mà. Ens trobem al Museu Etnogràfic de Ripoll, una institució en la qual en Florenci ha tingut un paper destacat, ja des del temps de l'antic Arxiu Museu Folklòric. L'ensenya amb orgull de pare. Vitrina a vitrina, peça a peça, si convé. «Cap al final del XIX, un grup

de ripollesos van veure com es refeia el monestir, que la gent anava a treballar a les fàbriques i que al món rural desapareixerien moltes coses, i es van interessar per recollir eines, tradicions i feines. La col·lecció que tenim de peces relatives als pastors o al costumari religiós és molt bona. En tots aquests anys, el museu només ha comprat algunes pistoles i pocs objectes més, perquè feien molta falta per a les col·leccions. Tota la resta són donacions de la gent.»

Florenci Crivillé va néixer a Seva (Osona) el 1948. La família paterna provenia del Priorat. L'avi, que era mestre d'obres, en va marxar buscant feina. A Seva va construir la casa pairal, on fins

que es va casar va viure l'Àlex Crivillé, el motorista, fill d'un seu cosí. Un oncle va construir un edifici prop del sanatori que hi havia al Brull. Havia fet un acord amb els metges i aquell hotel donava servei a gent que no podia pagar tant. Allà va treballar, de jove, la mare d'en Florenci, que era de Tagamanent, quan s'hi estava el poeta Rosselló-Pòrcel, que hi va morir el 1938. La mare i el pare d'en Florenci ja s'havien ullat. Però va començar la guerra quan ell feia la mili a Jaca. I un dia va arribar la notícia que havia mort: «Li van fer funerals i tot, d'amagat, en una casa de Seva». Però no era mort. Havia caigut en mans dels franquistes: «Van haver de preparar la

família abans de tornar. I resulta que l'escolanet que va assistir a aquells funerals, després va ser rector de Ripoll!».

Fascinat pel Museu

El pare d'en Florenci era pintor decorador. S'havia dedicat a repintar esglésies malmeses durant la Guerra Civil, però un dia li van dir que, si seguia fent servir aquelles pintures tòxiques, s'acabaria morint de càncer. Va començar a fer de taxista. I gràcies al canvi de feina, en Florenci i família van arribar a Ripoll. Tenia quatre anys. «Quan anava al col·legi, ja era el clàssic nen repel·lent que sentia un poema i li quedava a dins del *coco*», confessa. «Vaig començar treballant d'electricista, però amb el temps vaig estudiar oficialia i electrònica industrial i vaig treballar molts anys en fàbriques tèxtils, en el manteniment. Quan tenia disset anys, tots els meus amics volien anar al futbol, a voltar i a encalçar mosses. I jo també, però, ostres, em va fascinar el museu.»

Els dissabtes i els festius es trobaven a les golfes de l'antiga església de Sant Pere, on hi va haver la seu de l'Arxiu Museu Folkloric, l'Eudald Graells i alguns amics, a fer tertúlia. «Explicaven històries de la guerra i d'abans de la guerra i em va agradar molt, allò. I em van començar a ensenyar fotografies i documents antics, i sempre que podia, cap allà. M'agradava molt sentir parlar de coses de què ningú no em parlava. Per exemple, el senyor Graells explicava que des de darrere de la cortina de casa va fotografiar l'"auto blindat", que en deien. Durant la guerra van agafar un cotxe normal, potser un Hispa-

no-Suiza, i el van blindar amb planxes de ferro. Pesaven tant que havia d'anar a pas de tortuga, però era antibales, eh! També, entre altres coses, va fer fotos de gent de Ripoll abans i després de la guerra. Ara són a l'Arxiu Comarcal. A més, com que era sastre i vestia molts pagesos, quan hi anaven, de passada els interrogava sobre el territori i les cases que anaven quedant abandonades i ho marcava tot amb agulles en un mapa que tenia a la paret.»

En Florenci compaginava la feina de manteniment en empreses tèxtils com Espona amb la recerca històrica. «Vaig començar assistint a les Assemblees Intercomarcals d'Estudiosos, al final dels setanta. En una hi havia en Pau Vila de president. Un històric. Devia tenir prop de cent anys. Vaig voltar molt i jo era el més jove.» Després van venir la fundació del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès, els Col·loquis d'Estudis Transpirinencs... Amb tot això, però, l'any 2000 l'Arxiu Museu va haver de tancar portes. L'edifici no estava en condicions. No hi havia lavabos, ni ascensor, ni sortida d'emergència i havien aparegut degoters. Si tancaven, deixaven de tenir ingressos. Un malson. Hi havia prop de cinc mil peces exposades! Durant els deu anys que va estar tancat, molts ripollesos l'aturaven pel carrer:

—No perdreu pas res?

—No, no patiu.

—I vols dir que els objectes no es faran malbé?

—No, no. Jo ho vaig a veure cada setmana.

La inauguració del nou museu, a Can Budellers, tampoc no va ser fà-

cil. Quan van començar les obres van trobar la muralla. Va tocar fer un nou projecte, i sense gastar un duro. Finalment, però, obriren el 2011. I la cirereta del pastís va arribar gràcies al CoNCA, que el 2013 va donar el Premi Nacional de Patrimoni al projecte museístic. «El que més m'agrada són els pastors. I el costumari religiós. He anat a fer trosos de transhumància amb ells. He estat molts cops al pla d'Anyella.»

Amistat amb Martí i Pol

Un dia, per casualitat, a la fàbrica on treballava va parlar amb un encarregat que era de Roda de Ter. En Florenci, que llegia poetes des de petit i que és molt xerraire, va demanar-li per Miquel Martí i Pol. Va ser així que es van conèixer, i que va començar a confegir el que seria un gran arxiu documental sobre ell. Amb el temps, per exemple, va col·laborar en la commemoració dels seus setanta anys i en l'edició d'un CD amb cançons que el poeta havia compost amb l'ajuda d'una guitarra. «No en sabia, de música, però vam trobar una carpeta que deia: "Qui canta, els mals espanta!". Dibueixava les cordes del trast i marcava amb uns senyals com havia de fer anar els dits. Només en vam gravar quinze còpies en un estudi, i les hi vam regalar quan va complir seixanta-set anys.»

Fins fa poc tenia una gran quantitat de material i documentació a casa seva, fruit de la intensa vida de recerca i d'amistat. Ara tot resta dipositat a la Fundació Miquel Martí i Pol, a Roda de Ter. «Si algú venia a fer recerca, el convidàvem a quedar-se a casa i a treballar a l'arxiu particular, però sense que en sortís res. Estic endreçant les coses bé, perquè quan treballes no tens temps. Guardava també molt material del poeta i físic David Jou, que he donat a la biblioteca de Ripoll.»

Encara que s'hagi jubilat de la feina al museu, el trobaran sovint remenant-hi. És on té els guardons que ha anat rebent al llarg dels anys. I és l'ànima del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès: «La cosa va anar afluint i va plegar la Junta, perquè érem molt pocs per fer la feina. Em vaig començar a bellugar i ara sembla que tindrà una etapa bona; la majoria són dones i jo les veig molt dinàmiques». Mentre hi hagi gent com ell, l'estudi de la història local i comarcal continuarà en actiu, aportant llum a l'ombra que el pas dels segles va deixant sobre la gent i sobre el territori.

